

ভদ্রানী পাবলিছিং কনহান

ন হন্ততে [১৯৭৬ চনৰ সাহিত্য আকাদেমি পুৰস্কাৰপ্ৰাপ্ত উপন্যাস]/ মূল বচন [বাংলা] •
মৈত্ৰেয়ী দেৱী/অসমীয়াটেল অনুবাদ মনুসেন/প্ৰথম প্ৰকাশঃ ছেপ্টেম্বাৰ ১৯৭৭।
দ্বিতীয় প্ৰকাশ • অগষ্ট ১৯৮৬/প্ৰকাশক বনবিহাৰী চক্ৰৱৰ্তী, ভৱানী পাবলিছিং
কনছাৰ্ন ১-এইচ বাৰানাথ মল্লিক লেন, কলিকতা ৭০০০১২/মুদ্ৰক জগৎমাতা প্ৰেছ,
৪০ বিদ্যাসাগৰ ষ্ট্ৰিট, কলিকতা ৭০০০০৯/বেটুপাত দুবাৰ সাত্তাল।

বক্ত্ৰিশ টকা

NA HANYATE [WINNER OF SHAHITYA ACADEMI AWARD,
1976] A NOVEL ORIGINALLY WRITTEN IN BENGALI BY
MAITREYE DEVI, AND TRANSLATED IN ASSAMESE BY
MONUSEN

মোৰ মা

স্বৰ্গীয়া হিমালীমাধুৰী দাশগুপ্তা

অনুবাদ প্ৰসংগত

অনুদিত কবিতা মূল কবিতাৰ জকা মাথোন—এই কথা সৰ্বজনশিদ্ধিত। কিয়নো মূল ভাষাৰ শব্দ-ব্যঞ্জনাৰ আন এটি ভাষাৰ শব্দ সজাবেবে হুবহু লাগি থকাটো প্ৰায় অসাধ্য। গদ্য-সাহিত্যৰ বেলিকা অৱশ্যে কথাটো কিতকিত সুকীয়া। কিয়নো গদ্যৰ ভাষা কবিতাবদৰে আবেগময় নহয়। কিন্তু কেতিয়াবা কেতিয়াবা সৃষ্টিশীল গদ্য-সাহিত্যও কাব্যধৰ্মী হয় আৰু তেনে ক্ষেত্ৰত অনুবাদকৰ পক্ষে অনুবাদ নামৰ গধুৰ বোজাৰ কামটো ভালুকৰ লাঠী যেন হৈ পৰে। পুথিৱীৰ বহুতো মহৎ উপন্যাস আৰু নাটক আবেগপৰিভাৱ কালবপৰা প্ৰায় একো একোটা দীৰ্ঘ কবিতাৰ দৰে। উদাহৰণস্বৰূপে ছেমুৱেল বেকটৰ বিখ্যাত নাটক 'WAITING FOR GODOT'ৰ নামটো উল্লিখ্যাব পাৰি। কিন্তু বেকটে যিহেতু মূল কথাটো বচনাবপৰা নিজেই নাটকখন ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰিছিল, সেই হেতুকে মূল নাটকৰ কাব্যিক সুৰটো তেওঁ হয়তো ইংৰাজী অনুবাদতো প্ৰতিধ্বনিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। কিন্তু যি ক্ষেত্ৰত অনুবাদক স্বয়ং গ্ৰন্থকাৰ নহয় যতদূৰ ব্যক্তি, সেই ক্ষেত্ৰত অনুদিত গ্ৰন্থখনো অলপ স্তম্ভবীয়া হ'ব পাৰে।

এই উপন্যাসখনৰ অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত অনুবাদক হিচাপে মই স্বাক্ষৰ কৰাওঁতকৈ মূল উপন্যাসৰ স্বাভাৱিকতাক যথাসম্ভৱ অধিকৃত ৰাখিবলৈ সততে চেষ্টা কৰিছোঁ। কিন্তু এইখিনিতেহে কেতিয়াবা আহকালত পৰিবলগা হয়। অনুবাদকৰ্মত মূল বচনাক অধিকৃত ৰখাৰ এই প্ৰচেষ্টাবেই কেতিয়াবা কেতিয়াবা চৰম বিকৃতিৰ নামান্তৰ হয়গৈ। কিয়নো দুটা ভাষাৰ মাজত যিমানেই আত্মীয়তা নাথাকে লাগিলে—চৰিত্ৰৰ কালবপৰা হয় বেলেগ বেলেগ—একেগৰাকী মানুহ বেলেগ বেলেগ চৰিত্ৰৰ দ্বিটি সন্ধানব নৰে। সামঞ্জস্য স্থাপনৰ চেষ্টা মই সদায়েই কৰিছোঁ; কিন্তু স্বাভাৱিকতাৰ মাত্ৰা অতিক্ৰম কৰাৰ কোনো প্ৰচেষ্টা মই কৰা নাই। সহস্ৰৰ পঢ়ুৱৈ বাইকে অনুবাদকৰ এই 'তলে গো-বধ ওপৰে ব্ৰহ্মবধ' পৰিস্থিতিক সন্ধানভূতিৰে বিচাৰ বিবেচনা কৰি চালে অনুবাদক আৰু পাঠকৰ মাজত এখন বুজাবুজিৰ সাঁকো গঢ় ল'ব পাৰে।

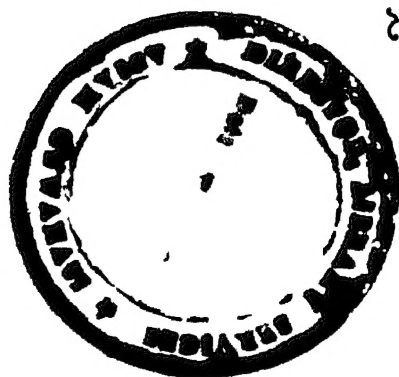
মক্ৰুসেন

পাতনি

উপন্যাসৰ কোনো পাতনিৰ প্ৰয়োজন নাই, ই নিজৰ কথা
 নিজেই কয়। তথাপি মই সামান্য কৈফিয়ৎ দিবলগাত
 পৰিছোঁ। এই কিতাপখনত স্বয়ং স্ববীক্ষনাধৰ বাহিৰেও
 আন বহুতৰে নাম উল্লেখ কৰিছোঁ—যিগৰ এদিন জীৱিত
 আছিল। এই কাহিনী স্বপ্ন দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ
 প্ৰকৃত নাম উল্লেখ কৰাৰ সিমান সাৰ্থকতা হয়তো নাছিল।
 মই কেৱল এটা যুগৰ চিত্ৰ আঁকিবলৈ বিচাৰিছিলোঁ, যিটো
 যুগ এইলকল মহাপুৰুষ আৰু অসামান্য নাবীলকলৰ
 উপস্থিতিৰে উদ্ভাসিত হৈ উঠিছিল। কোনো কাল্পনিক
 নাম ব্যৱহাৰ কৰি সেই যুগটো মোৰ মানত লভ্য হৈ
 উঠা নাছিল।

মৈত্ৰেয়ী দেৱী

ନ ହସ୍ତାନ୍ତେ : ପ୍ରଥମ ପର୍ବ

ମ ହସ୍ତରେ

১ ছেপ্তেম্বাৰ ১৯৭২।

আজি মোৰ জন্মদিনৰ উৎসৱত তোমালোক আহিছিল, পাৰ্বতী আৰু গৌতমী। তোমালোকেই উৎসৱ পাতিছিল, কিন্তু তোমালোকে তেতিয়া নাজানা, তেতিয়াই, ঠিক তেতিয়াই, যেতিয়া এইখন ঘৰত গীত গোৱা হৈছিল, গল্প চলিছিল, মই হাঁহি আছিলোঁ, তেতিয়া মই ইয়াৰপৰা আঁতৰি গৈ আছিলোঁ। মোৰ মনৰ ৰাজত সময়ৰ প্ৰবাহৰ খোঁকিবাখৌ, সি মোক স্পৰ্শ কৰিছিল, মই গৈ আছিলোঁ, গৈ আছিলোঁ। ভৱিষ্যতৈ নহয়, অতীতলৈ।

এতিয়া মাজনিশা উকলিল, দুই বাজিল চাৰিগৈ—মই বাৰাণ্ডাত থিয় হৈ আছোঁ—ইয়াৰপৰা পূৰ্ণ আকাশ নেৱেখি, অৰ্ধেক সপ্তৰ্বিয়ে অনন্ত প্ৰশ্নৰ দৰে মোৰ মূখলৈ চাই আছে।

প্ৰশ্ন প্ৰশ্ন প্ৰশ্ন

আজি এই প্ৰশ্নই কিমান বৃগু পাৰ হৈ আকৌ কিয় মনত ভূমুকিয়ালে? কোনো প্ৰয়োজন নথকা এটা ঘটনা কিয় মোৰ জীৱনত ঘটিল? আকৌ দেখিছোঁ—ইয়াৰ আবস্তপিও নাই, সায়বপিও নাই।

আকাশৰ ভৰাবোৰ উজ্জল, কিমান মাহুছৰ কিমান যাতনাৰ সাক্ষী যে সিহঁত। সোঁ আকাশে মোৰ সমগ্ৰ মনটোক আঁতুৰিছে—মই যেন ইয়াত নাট, ইয়াত নাই,—অথচ মই তেওঁ ইয়াতে আছোঁ। ইয়াৰপৰা ক'লৈকো যাব পাৰোনে মই—? এইখনেই মোৰ চিনাকি সংসাৰ। শোৱাকোঠাত মোৰ দ্বাৰীয়ে নিঃশব্দে টোপনিয়াইছে। মোৰ স্পৰ্কে কেনে নিঃশব্দ, মোক তেওঁ ভালকৈ চিনিও নাপায়, অথচ কেনে গভীৰভাৱে ভাল পায়, মোৰ ওপৰত কেনে বিধান। বয়েই তেওঁৰ সকলো। মোক কেনে কবিয়েই তেওঁৰ পৃথিৱীখন আবৰ্তিত হৈছে। কিন্তু তেওঁৰেই যে মোৰ সকলো নহয়, এই কথাৰ বাবে তেওঁ নিশ্চয় কিবা প্ৰকাৰে জানে, তথাপি সেই কথাত তেওঁৰ অকণো কোভ নাই। কোভ নাই মোনো।